

§ 196

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle Meri-Rastilan luonnonsuojelualueen perustamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisestä

HEL 2024-007410 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan ELY-keskukselle Meri-Rastilan luonnonsuojelualueen perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristöasiantuntija Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisen jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Luonnonsuojelualueen rajaus
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Lainhuutotodistukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanottajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1
Liite 2

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Meri-Rastilan luonnonsuojelun alueen perustamiseksi

Suojelun perusteet ja tarkoitus

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 (https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/Luonnonsuojeluohjelma_uusin_2021.pdf) on esitetty luonnonsuojelun alueen perustamista Meri-Rastilaan. Alueesta käytetään luonnonsuojeluohjelmassa nimeä Meri-Rastilan metsä ja muinaisranta-kivikko. Ohjelmassa suojelun tarkoituksena on määritellyt arvokkaan metsäalueen monimuotoisuuden ja lähes luonnontilaisen muinaisranta-kivikon säilyttäminen.

Suojeltavaksi esitettävällä alueella täyttyvät luonnonsuojelulain 43 §:ssä mainitut luonnonsuojelun alueen perustamisen yleiset edellytykset "alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi" ja "alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma".

Alueen sijainti ja rajaus

Meri-Rastila sijaitsee Vuosaarella, Vartiokylänlahden itärannalla. Suojeltavaksi esitettävän alueen pinta-ala on 34,8 hehtaaria. Alue koostuu kahdesta erillisestä osa-alueesta, joiden väliin on kaavoitettu rakentamista. Luonnonsuojelun alueen rajaus on esitetty liitteenä 1.

Alue esitetään suojeltavaksi laajempaan kuin Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa. Alueen rajaus ulottuu selvästi idemmäksi kuin ohjelmassa on esitetty. Laajennus ei ole ristiriidassa voimassa olevien kaavojen kanssa, ja alueen rajaus on suunniteltu yhteistyössä asemakaavoituksen kanssa. Laajempaa rajausta puoltavat laajennusosuuden suhteellisen korkea luonnontilaisuuden aste verrattuna luonnonsuojeluohjelmassa rajattuun osuuteen sekä uusien arvokkaiden luontotyyppikohteiden löytyminen.

Esitettävän luonnonsuojelun alueen laajempi, eteläinen osa-alue on rajattu suureksi osaksi kantakartan rantaviivaa pitkin sekä tonttien rajoja seuraten. Etelässä raja seuraa Ramsinniementietä ja koillisessa ulkolureitin reunaan. Tonttien reunoilla alueen ulkopuolelle on jätetty kymmenen metrin vyöhyke, jota pitkin päästään tarvittaessa traktorilla kaatamaan vaarallisia puita tonttien vierestä. Saman levyinen vyöhyke on jätetty Ramsinniementien reunaan kevyen liikenteen reitin mahdollistamiseksi. Pohjoisessa osa-alueen raja on määritelty suurimmaksi

04.12.2024

osaksi voimassa olevassa osayleiskaavassa rakentamiseen osoitetun alueen rajan mukaan jättäen 30 metrin vyöhyke alueen ulkopuolelle, jotta rakentamisen aikaiselle toiminnalle jäisi riittävästi tilaa. Tästä periaatteesta on poikettu ulottamalla raja pidemmälle pohjoiseen paikalla olevan arvokkaan pienvesikohteen, noron, kohdalla. Noro on sisällytetty noin kymmenen metrin vyöhykkeen kera alueeseen.

Esitettävän luonnonsuojelualueen pohjoisen, pääasiassa muinaisranta-kivikosta koostuvan osa-alueen rajausta seuraa pääpiirteissään Helsingin luonnonsuojeluohjelman rajausta, mutta sitä on paikoin muutettu helpommin maastossa hahmotettavaksi vetämällä raja ulkoilureitin reunaa pitkin, paikoin taas vastaamaan tarkemmin Helsingin luontotietojärjestelmän geologisesti arvokkaan kohteen rajausta. Lisäksi on huomioitu voimassa olevaan osayleiskaavaan merkityt tielinjaus ja kerrostalovaltainen alue.

Valmistelu

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä kasvillisuusselvityksen vuonna 2022 ja Luontoselvitys Metsänen Oy / Ympäristötutkimus Yrjölä Oy -ryhmittymältä hoito- ja käyttösuunnitelman vuonna 2024. Hoito- ja käyttösuunnittelun aikana selvitettiin luontotyypit ja tarkennettiin kasvillisuustietoa. Alueelta kartoitettiin samaan aikaan myös pesimälinnusto. Hoito- ja käyttösuunnitelma on esityksen liitteenä 2.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten kutsuttiin koolle talvella 2024 ohjausryhmä, johon kuului edustajia kaupunkiympäristön toimialalta ympäristöpalveluista, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalveluista, asemakaavoituksesta ja yleiset alueet -palveluista sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalveluista ja Staran ympäristönhoidosta. Ryhmä kokoontui kolme kertaa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmasta järjestettiin 17.10.2024 Teamsissä verkkotilaisuus, jossa oli mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa ja alueen suojelua. Suunnitelma oli ennen tilaisuutta nähtävillä kaupungin verkkosivuilla. Samassa tiedotteessa ilmoitettiin mahdollisuus lähettää kannanotto suunnitelmaan ja luonnonsuojelualueen perustamiseen. Kannanottojen lähettämiseen oli aikaa noin neljä viikkoa. Vuosaari-Seura ry, Mountain Bike Club Finland ry ja kolme yksityishenkilöä lähettivät kannanoton. Kannanottojen sisältö ja vastineet on esitetty jäljempänä.

Kiinteistötiedot ja omistus

Tuleva luonnonsuojelualue sijaitsee Helsingin kaupungin omistamilla kiinteistöillä 91-435-3-300 "Rastböle", 91-435-3-25 "Ramsö n:o 25", 91-435-3-26 "Ramsö n:o 26", 91-435-3-27 "Ramsö n:o 27", 91-435-3-28 "Ramsö n:o 28", 91-435-3-29 "Ramsö n:o 29", 91-435-3-30 "Ramsö n:o 30", 91-435-3-31 "Ramsö n:o 31" ja 91-435-3-188 "Ramsö n:o 32".
Lainhuutotodistukset ovat esityksen liitteenä 3.

Kaavoitus ja muut aluesuunnitelmat

Alueella on voimassa yleiskaava 2016, jossa Meri-Rastilan metsä on pääosin osoitettu virkistys- ja viheralueeksi. Koillis- ja itäreunaan osuu asuntovaltaisen alueen (A2) pikseleitä. Myös Ramsinniementien reunaan on osoitettu asuntovaltaista aluetta (A4).

Alueen pohjoisosassa on voimassa osayleiskaava 12155. Siinä muinaisranta kuuluu puistoalueeseen (VP), jolla on lisämerkintä suojeltava geologinen muodostuma (slge). Muualla esitettävällä luonnonsuojelualueella on merkintä lähivirkistysalue (VL) lisämerkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue (luo). Pohjoisen osa-alueen ympärille muinaisrannan viereen on osoitettu kerrostalovaltaista aluetta (AK).

Alueen eteläosassa on voimassa asemakaava, tunnus 11880. Kaavassa luonnonsuojelualue on merkitty lähivirkistysalueeksi (VL).

Alueen länsiosaa halkova ulkoilutie on osa Helsingin Itäistä rantareittiä. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) sama reitti on merkitty päärantareitiksi ja vihersormen pääreitiksi sekä ohjeellisessa pyöräliikenteen tavoiteverkossa pääreitiksi.

Meri-Rastila on yksi erikseen Helsingin kaupungin nimeämistä kaupunkiuudistusalueista. Kaupungin verkkosivuilla virkistysalueiden parantaminen on mainittu yhtenä Meri-Rastilan uudistamisen tavoitteena.

Korvaus

Helsingin kaupunki ei hae korvausta luonnonsuojelualueen perustamisesta.

Luonnon monimuotoisuus

Luontotyypit ja kasvillisuus

Meri-Rastilan luonnonsuojelualue koostuu vaihtelevista ja monipuolisista luontotyypeistä, joista suurin osa on varttuneita havupuuvaltaisia lehtomaisia ja tuoreita kankaita. Kuivemmat metsät ovat pääosin vanhoja kuivahkoja kankaita, joka on Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalai-

04.12.2024

nen luontotyyppi. Suuri osuus metsistä on kalliopohjaista. Alueen eteläosassa on laajahko kuvio kosteaa keskiravinteista lehtoa. Metsät ovat laajalti puustoltaan edustavia ja luonnontilaisen kaltaisia. Huomionarvoisia ovat myös useat metsää halkovat, suhteellisen luonnontilaiset norot. Paikoin kulutus näkyy aluskasvillisuuden niukkuutena.

Suunnitellulla luonnonsuojelualueella tavataan uhanalaisia puustoisia ja avoimia suoluontotyyppejä: erittäin uhanalaisia lehtokorpia ja boreaalisia piensoita. Lisäksi hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten tehdyssä selvityksessä todettiin esiintymä Suomessa puutteellisesti tunnetusta luontotyypistä, koivuluhdasta.

Alueen avoimia kallioita luonnehtii tavanomaista voimakkaampi ravinteisuus. Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvityksessä löydettiin kaksi avointa laakeaa kalkkikalliota, joka on valtakunnallisesti erittäin uhanalainen ja Helsingissä hyvin harvinainen luontotyyppi.

Suunnitellulla luonnonsuojelualueella esiintyy useita muinaisrantakivikoita. Niistä edustavin ja poikkeuksellisen näyttävä sijaitsee pohjoisella osa-alueella. Melko kookkaat siirto- ja rapaumalohkareet ovat yleisiä koko metsäalueella.

Merkittävä lajisto

Suunnitellulla luonnonsuojelualueella sijaitsee kolme Helsingin luontotietojärjestelmän arvoluokan II kasvikohtetta. Merkittävimmät alueen kasvilajit ovat soistuneilla paikoilla kasvavat valtakunnallisesti silmälläpidettävä ja alueellisesti uhanalainen hentosara ja alueellisesti uhanalainen korpisara. Alueella kasvaa lisäksi useita Helsingissä uhanalaisiksi, silmälläpidettäviksi tai muuten huomionarvoisiksi arvioituja kasvilajeja, joista harvinaisimpia ovat hirssisara ja harmaapoimulehti.

Suunniteltu luonnonsuojelualue on osa laajempaa, luontotietojärjestelmän I-luokan kääpä- ja orvakka-alueita. Kääpä- ja orvakka-alueelta tunnetaan peräti 93 kääpäalajia, mikä on Helsingissä kartoitettujen alueiden kärkiluokkaa. Havaituissa lajeissa on 49 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa kääpäalajia ja seitsemän muuta kääväkästä. Meri-Rastilan kääväkälajeista kaksi on valtakunnallisesti vaarantunutta, kolme alueellisesti uhanalaista sekä neljä valtakunnallisesti silmälläpidettävää. Valtakunnallisesti arvioiden merkittävin laji on vaarantunut kalvaskääpä.

Neljältä punaisen listan lintulajilta todettiin vähintään yksi reviiri Meri-Rastilan metsäalueella vuonna 2024 tehdyssä linnustokartoituksessa: silmälläpidettäviltä kanahaukalta ja närheltä sekä erittäin uhanalaisilta tervapääskyltä ja viherpeipolta. Lisäksi alueelta on todettu kautta aiko-

jen toinen Suomen tulipäähippiäisen pesintä vuonna 2020. Alueelta on löydetty myös hömötiaisen ja töyhtötiaisen reviirejä 2010-luvulla.

Suunniteltu suojelualue sisältyy Helsingin luontotietojärjestelmän luokan B arvokkaaseen lepakkoalueeseen. Alueella on hyvää saalistusympäristöä pohjanlepakolle, viiksisiippalajeille, vesisiipalle ja pikkulepakolle, mutta niiden lisääntymispaikkoja ei tunneta alueelta.

Alueen käyttö ja saavutettavuus

Suunniteltu luonnonsuojelualue on osa Meri-Rastilan paikallisesti hyvin tärkeää virkistysaluetta, jolla on potentiaalia myös koko kaupungin mitataavassa suosituksi ulkoilukohteeksi. Alueella on Helsingin ainoa luonnonsuojelualueella sijaitseva grillauspaikka. Lisäksi alueen lounaisosan rantakallioilla on hyvin suosittuja oleskelupaikkoja, joista avautuu hieno näköala merelle. Alueen länsiosassa on myös kuntoilupaikka.

Kävely ja pyöräily, mukaan lukien maastopyöräily, ovat suosittuja liikukumimuotoja alueella. Talvella myös hiihto kaupungin kunnossapitämällä ladulla on suosittua.

Suunnitellulle luonnonsuojelualueelle saavutaan pohjoisesta kahta ja etelästä yhtä leveää ulkoilureittiä pitkin. Lisäksi alueelle saavutaan idästä kolmea pienempää reittiä pitkin. Pohjoisesta alueelle johtavat reitit muodostavat lenkin, ja niiden välillä on yhdysreitti suuremman osa-alueen pohjoisreunalla. Läntisestä, suunnilleen eteläpohjoissuuntaisesta ulkoilureitistä erkanee polkuosuus, joka koukkaa rannan kautta takaisin pääreitille. Reitit ovat suurimmaksi osaksi valaistuja. Pohjois-eteläsuuntaisilla pääreiteillä on talvella latu. Läntisin reittilinjaus on osa Helsingin itäistä rantareittiä. Merkitsemättömiä, kunnossapidon ulkopuolella olevia polkuja on alueella hyvin runsaasti, ja paikoin ne haarautuvat tiheäksi verkostoksi.

Alue on saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä pohjoisesta Rastilan metroasemalta, josta matkaa alueen pohjoisrajalle on noin 400 metriä, ja linja-autolla, jonka lähin pysäkki on eteläpuolella noin 150 metrin päässä Meri-Rastilantiellä.

Uhkatekijät

Aluetta uhkaa erityisesti virkistyskäytön aiheuttama kulutus, joka on jo nyt muun muassa alueen lounaisosassa hyvin voimakasta. Lukuisat polut halkovat metsää, ja irtain maa-aines on kulunut voimakkaasti suosituimmilta poluilta. Lisäksi ulkoilijat tekevät alueelle luvattomia nuotioita. Tulevaisuudessa virkistyskäyttöön liittyvät haitat tulevat lisäänty-

mään ilman hyvää opastusta ja kulun ohjaamista, sillä Meri-Rastilaan on suunniteltu rakentamista 4 400 uudelle asukkaalle.

Haitallisten vieraskasvilajien leviäminen on toinen merkittävä uhkateki-
jä. Haitallisimmat alueelta löydetyt kasvilajit ovat kansalliseen vieraslaji-
luetteloon kuuluvat japanintatar ja kurturuusu. Japanintatarta kasvaa
toistaiseksi muutama kasvusto alueen itäosassa, kurturuusua kahdes-
sa paikassa alueen itäosassa sekä yhden pensaan verran länsirannal-
la. Laajimmin haitallisista lajeista tavataan terttuseljaa ja isotuomipihla-
jaa. Pohjoisella rantaosuudella kasvaa lisäksi valkokarhunköynnöstä.
Alueen pohjoispuolella on EU:n vieraslajiluetteloon kuuluvan jättipal-
samin esiintymä.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Luonnonhoidon suunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei ole esitetty luonnonsuojelualueelle
juuri muuta luonnonhoitoa kuin haitallisten vieraskasvilajien torjuntaa.
Lisäksi suunnitelmassa ehdotettu läntisen ulkoilureitin alittavien, maa-
aineksella täyttyneiden, liian ohuiden putkien uusiminen palauttaa niihin
johtavien norojen virtaamaa luonnonmukaisemmaksi. Norojen laaja-
alaisempien ennallistamismahdollisuuksien selvittämistä varten suunni-
telmassa esitetään myös norojen valuma-alueiden ja virtaamien selvi-
tystä.

Vieraskasvilajien torjunnan tavoitteena on niiden hävittäminen tai aina-
kin merkittävä vähentäminen. Japanintattaren hävittäminen on pitkälle
varttuneena hankalaa, mutta leikkaamalla kasvusto toistuvasti alas sitä
voidaan näivettää ja estää sen leviämistä. Tämä on myös valkokar-
hunköynnöksen pääasiallinen torjuntakeino. Terttuseljaa ja isotuomipih-
lajaa poistetaan toistuvasti pensaita raivaamalla. Suunnitellun luonnon-
suojelualueen pohjoispuolisen jättipalsamsiintymän leviäminen suo-
jelualueelle on estettävä aktiivisilla torjuntatoimilla.

Virkistyskäytön suunnitelma

Kasvillisuuden kulumista pyritään vähentämään ohjaamalla ulkoilijoiden
liikkumista tietyille olemassa oleville poluille, jotka merkitään maastoon
ja opastaulujen kartoille. Osa näistä poluista suunnitellaan myöhemmin
opastetuksi luontopoluksi. Pyöräily kielletään olemassa olevien ulkoilu-
teiden ja erikseen merkittävien polkujen ulkopuolella. Kaikkiin saapu-
missuuntiin ja grillipaikalle tuodaan pyöräteline. Alueen eteläosan kah-
della arvokkaalla ja kasvillisuudeltaan herkällä kalkkikalliolla kielletään
kaikenlainen liikkuminen. Rajoituksista kerrotaan opastauluissa, ja kul-
kua voidaan ohjata myös puunrunkojen ja aitojen avulla.

04.12.2024

Pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttaminen ei edellytä muutoksia alueen reitistöön. Pyöräilyyn liittyvänä turvallisuustoimena ulkoiluteiden varsilta voidaan kuitenkin näkyvyyden parantamiseksi raivata pienpuustoa ja kaataa yksittäisiä isompia puita. Ulkoiluteitä voidaan samasta syystä myös leventää enintään kymmenen metrin pituisilla jaksoilla. Polkureittejä pidetään kunnossa pohjustamalla niitä tarvittaessa karkealla hiekalla, soralla tai puuhakkeella. Alueelle ei lisätä keinovalaistusta. Ulkoiluteitä kiertävä latu säilyy käytössä luonnonsuojelualueella.

Luonnonsuojelualueelle sijoitetaan viisi alueopastetta eli pääopastetta keskeisten reittien varteen alueen reunamille ja grillipaikalle. Lisäksi sopiville paikoille asennetaan tarkempaa luontotietoa sisältäviä kohdeopasteita ja rauhoitusmääräystauluja. Luontopolun opasteista tehdään erillinen suunnitelma.

Grillauspaikan varustusta parannetaan uusimalla ainakin pöytä ja penkit sekä tuomalla paikalle paremmat roska-astiat. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa mahdollistetaan myös paikan muuttaminen hormilliseksi keittokatokseksi, joka on turvallisempi. Lisäksi rannoille ja reittien varteen osoitetaan useita oleskelupaikkoja, joihin sijoitetaan penkkejä tai pöytä-penkkiyhdistelmiä.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

1. Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- metsänhakkuu ja muut metsänhoitotoimet;
- elävien ja kuolleiden kasvien, kasvinosien ja sienien ottaminen tai vahingoittaminen;
- maa-aineksien tai kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja muuttaminen;
- ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen;
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen ja selkärangattomien eläimien pyydystäminen tai kerääminen;
- rakennusten, rakennelmien, teiden ja polkujen rakentaminen;
- tulenteko, telttailu ja muu leirytyminen sekä
- kaikenlainen muu toiminta, joka muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti luonnonoloihin tai eliölajien säilymiseen.

2. Liikkumisrajoitukset

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi on kielletty:

- liikkuminen moottoriajoneuvolla lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista;
- koirien, kissojen ja muiden lemmikkieläinten irti pitäminen;
- pyöräily ulkoiluteiden ja merkittyjen polkujen ulkopuolella sekä
- kaikenlainen liikkuminen merkityillä kalkkikallioilla.

3. Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä alueella on sallittu:

- tonttien, ulkoiluteiden ja polkujen kunnossapitoon ja turvallisuuteen liittyvät toimet;
- kunnallistekniikan kunnossapitoon liittyvät toimet;
- haitallisten vieraslajien poistaminen;
- marjojen ja ruokasienten poimiminen;
- luonnonsuojelualueen rakennepiirteiden ja lajiston kartoittaminen;
- ELY-keskuksen hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisien toimenpiteiden toteuttaminen sekä
- virkistyskäytölle vaarallisten puiden kaataminen ELY-keskuksen suostumuksella.

4. Rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelualueita koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen alueen luonnonsuojelun, käytön tai tutkimuksen tai muinaismuiston hoidon kannalta.

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamisen kustannusarvio

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen edellyttää investointeja, joiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 215 000 euroa. Selvästi suurimmat kustannuserät muodostuvat palvelurakenteiden suunnittelusta ja levähdyspaikkojen uusimisesta mukaan lukien grillipaikan varustelun parantaminen ja mahdollisen keittokatoksen rakentaminen. Kummankin kustannuksiksi on arvioitu 50 000 euroa. Polkujen kunnostamisen hinnaksi on arvioitu 40 000 euroa. Jatkuvan kunnossapidon ja hoidon, mikä sisältää lähinnä vieraslajien torjunnan ja reittien kunnossapidon, on arvioitu maksavan keskimäärin noin 10 000 euroa vuodessa.

Kannanotot

Vuosaari-Seura ry:

Vuosaari-Seura kertoo kannanotossaan olevansa tyytyväinen luonnonsuojelualueen perustamiseen ja pitää alueen esittämistä suojeltavaksi

04.12.2024

kymmenen hehtaaria laajempaan kuin kaupungin nykyisessä luonnon-
suojeluohjelmassa erityisen hienona asiana. Yhdistys toivoo myös suo-
jelurajauksen ulkopuolelle jäävän alueen pikaista suojelua.

Vuosaari-Seura suosittelee, että uusi, luontopoluksi osoitettu polkureitti
varataan pelkästään jalankululle ja ohjataan kaikki pyöräily nykyisille
leveämmille ulkoilupoluille. Näin vältettäisiin vaaralliset pyöräilijöiden ja
jalankulkijoiden kohtaamiset uudella kapealla polulla.

Yhdistys toivoo uuden kapean luontopolkureitin toteuttamista mahdolli-
simman kapeana nykyistä maastopolkua seuraten. Valaistusta ei toivo-
ta lisää poluille, jotta lepakoiden elinolot säilyvät arvokkaalla lepakko-
alueella hyvinä. Myös ihmisten todetaan kaipaavan joskus rauhallisia,
pimeitä paikkoja.

Vuosaari-Seura pitää pyörätelineiden lisäämistä tarpeellisena kahden
ehdotetun telineen lisäksi myös suojelualueen pohjoisosaan sekä itä-
reunalle Rysäpuiston risteuksen vaiheille. Useissa eri paikoissa sijait-
sevien turvallisten pyöräparkkien katsotaan houkuttelevan myös pyöräl-
lä saapuvia ulkoilijoita patikoimaan polkuja pitkin luonnosta hiljaa naut-
tien.

Vuosaari-Seura kannattaa uusien penkkien tuomista suojelualueelle.
Yhdistys toivoo penkeiltä parempaa käyttäjäystävällisyyttä kuin Meri-
Rastilan metsään OmaStadi-hankkeessa muutamia vuosia sitten asen-
netuilta penkeiltä, joissa on keskikaide. Yhdistys pitää luonnonkivistä
tai halkaistuista puunrungoista tehtyjä istuimia luontoalueelle maise-
mallisesti hyvin sopivina.

Vastine:

Meri-Rastilaan on voitu esittää luonnonsuojelualueen perustamista
voimassa olevien kaavojen virkistyskäyttöön varatuille alueille. Tällä
hetkellä kaupungilla ei ole suunnitelmissa toteuttaa metsäalueen poh-
joisosassa voimassa olevan osayleiskaavan mukaista rakentamista,
mutta ei myöskään uudistaa kaavaa, mikä on edellytys luonnonsuoje-
lualueen laajentamiselle osayleiskaavassa rakentamiseen osoitetulle
alueelle.

Olemassa olevia polkuja ei ole tarkoitus leventää. Maastopyöräilijöille
sallittujen polkujen määrää on lisätty hoito- ja käyttösuunnitelmaan, mi-
kä toivottavasti vähentää luontopoluksi suunnitellun osuuden ruuhkau-
tumista sekä kävelijöiden ja pyöräilijöiden törmäysriskiä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei esitetä valaistuksen lisäämistä valaisemattomille reiteille, joten lepakoiden elinolot säilyvät ennallaan, ja myös ihmiset voivat halutessaan nauttia ympäristöstä ilman keinovaloa.

Pyörätelineiden tuominen metsäalueen pohjoisosaan ja itälaidalle on hyvä ehdotus tarpeettoman pyöräilyn vähentämiseksi.

Kaupungin alueille asennettavien penkkien malleissa noudatetaan Helsingin kaupunkitilaohjeen mukaista kalustusta. Kaupunkitilaohje mahdollistaa myös muunlaisten kuin OmaStadi-hankkeen yhteydessä tuotujen penkkien käytön levähdyspaikoilla. Kielteiset kokemukset mainitusta penkkimallista on syytä ottaa huomioon, kun uusia levähdyspaikkoja suunnitellaan.

Mountain Bike Club Finland ry:

Mountain Bike Club Finland (jäljempänä MTBCF) toteaa kannanotossaan, että maastopyöräilyn salliminen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksen mukaisesti vain merkityillä polkureitillä rajoittaisi huomattavasti maastopyöräilyn harrastusta alueella. Yhdistys muistuttaa, että maastopyöräilyä harrastetaan vain alun perin jalankulkijoiden käyttöön otetuilla poluilla. Lisäksi huomautetaan, että hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa ei esitetä luonnonsuojelullisia perusteita jokaisenoikeuksiin kuuluvan pyöräilyn rajoittamiselle.

MTBCF ehdottaa, että tarvittavat luonnonsuojelualueen liikkumisrajoitukset koskisivat kaikkia alueella liikkuvia. Yhdistys toivoo siis samantyyppistä liikkumiskieltoa myös jalankulkijoille, jos pyöräily polkujen ulkopuolella kielletään. Kannanoton liitteenä on kartalle merkitty suunnitelma sallittaviksi poluiksi. Suunnitelma perustuu maastopyöräilijöiden käyttämään polkuverkostoon.

Yksityishenkilö 1:

Yksityishenkilö 1 toteaa, että maastopyöräily kuluttaa luontoa ja metsänpohjaa, mutta arvioi, että ei merkittävästi enempää kuin muu luonnossa liikkuminen kuten kävely, koiranulkoilutus tai lasten leikit. Kannanotossa esitetään, että maastopyöräilyn aiheuttama kulutus korkeintaan vahvistaa olemassa olevia polkuja, eikä kuluta metsää kaikkialla. Maastopyöräilyä pidetään eräissä tilanteissa jopa luontoystävällisempänä liikkumismuotona kuin kävelyä, koska maastopyöräilijät eivät kierä ja näin levennä vettyneitä polkuja jalankulkijoiden tapan, vaan ajavat vetisten polkujen keskeltä. Lisäksi yksityishenkilö 1 huomauttaa, että mediassa esillä olleet väärinkäytökset kuten luvottomien hyppyreiden rakentaminen eivät kuulu normaaliin maastopyöräilyharrastukseen.

04.12.2024

Yksityishenkilön 1 mukaan Meri-Rastilassa maastopyöräillään hyvin vähän ja huomautetaan, että hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa sitä ei nosteta esiin uhkatekijänä. Meri-Rastilan luonnonsuojelualueelle riittävänä maastopyöräilyn rajoituksena pidetään pyöräilyn kieltämistä olemassa olevien polkujen ulkopuolella.

Vastine:

Vastine esitetään yhteisesti sekä MTBCF:n että yksityishenkilön 1 kannanottoon, koska molemmat ottavat kantaa vain luonnonsuojelualueelle esitettyyn maastopyöräilyrajoitukseen.

Pyöräilijöille sallitun reitistön rajaaminen vain ulkoiluteihin ja hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnokseen merkittyyn polkureittiin rajoittaisi epäilemättä maastopyöräilyä Meri-Rastilassa tuntuvasti, eikä hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa esitettyä rajoitusta ollut riittävästi perusteltu. Maastopyöräilyyn on palautteen perusteella kiinnitetty enemmän huomiota, ja valmistelija on käynyt MTBCF:n edustajan kanssa maastossa tarkastelemassa maastopyöräilijöiden käyttämiä reittejä. MTBCF:n toimittama aineisto pyöräilijöiden käyttämistä poluista on ollut hyödyllinen hoito- ja käyttösuunnitelman ja rauhoitusmääräyksiensä muotoilussa maastopyöräilyn osalta. Kaikkien olemassa olevien polkujen pitäminen pyöräilykäytössä olisi kuitenkin luonnon kannalta selvästi huonompi ratkaisu kuin pyöräilyn rajoittaminen tietyille poluille.

Vaikka sekä maastopyöräilijät että jalankulkijat kuluttavat kasvillisuutta, eri liikkumismuotojen vaikutukset kasvillisuuteen ovat erilaisia. Pyöräilijän paino kohdistuu kapealle, kulkusuunnassa yhtenäiselle linjalle, jolla kasvillisuus kuluu ja maaperä tiivistyy helposti. Kulumisen ja tiivistymisen voimakkuus riippuu osittain kasvillisuuden ja maaperän laadusta ja maaston muodoista. Kulumisen on voimakasta laskuissa, joissa joudutaan jarruttamaan ja kaarteissa, joissa ajolinja uurtuu helposti kourumaiseksi. Lisäksi kivikoihin kohdistuu erityisen voimakasta, tärinästä johtuvaa painetta. Kasvillisuus vahingoittuu ajosta erityisen pahasti kalliolla, kivikossa ja hietikolla, joilla on herkästi irtoavaa jäkälä- tai sammalpeitettä, ja vettyneillä maastonkohdilla, johon syntyy liejuisia pintoja. Pehmeällä maalla alamäkiajossa poluille uurtuu jopa kourumaisia kohtia. Edellä mainituista syistä maastopyöräilyä voidaan pitää tapauskohtaisesti maaston kulumisen kannalta haitallisempänä kuin kävelyä. Maastopyöräilyn ja kävelyn vaikutusten eroja ei aina havaitse maastossa, jos pyöräilijät liikkuvat alueella samoja polkuja kuin kävelijät ja pyöräilijöitä on selvästi vähemmän kuin kävelijöitä.

Pyöräily keskittyy MTBCF:n toimittaman kartan ja Strava-verkkopalvelun perusteella suunnitellulla luonnonsuojelualueella nykyi-

sin melko voimakkaasti tietyille poluille, joten maastopyöräilyn näkyvät vaikutukset eivät ole toistaiseksi kovin laaja-alaisia. Alue on kuitenkin maastonsa ansiosta lajin harrastajille puoleensavetävä ja rauhoitusmääräyksissä on varauduttava harrastajamäärän kasvuun. Meri-Rastilan metsäalueella on runsaasti maastopyöräilijöille mieluisia kivi-koita ja kallioisia rinteitä ja muutamia kosteapohjaisia polkuosuuksia, muun muassa norojen lähiympäristöä, joka muuttuu herkästi yliajossa.

Polkuja risteilee Meri-Rastilan metsässä erittäin paljon, ja luonnonsuojelun kannalta pyöräilyn rajaaminen tietyille poluille on hyvin tärkeää niiden voimakkaamman kulumisen hillitsemiseksi.

Yksityishenkilön 1 ehdotus pyöräilyn sallimisesta olemassa olevilla poluilla teettäisi hyvin suuren polkujen merkitsemisurakan, mikäli hän tarkoittaa nykyistä polkuverkostoa. Jos polkuja syntyy alueelle vielä lisää, ilman nykyisten polkujen merkintää pyöräilyyn sallittujen polkujen määrä lisääntyisi ajan myötä, mikä ei ole tarkoituksenmukaista alueen suojelun kannalta.

Lähtökohtana Helsingin luonnonsuojelualueilla on rajoittaa liikkumista mahdollisimman vähän ja vain silloin, kun se on alueen kasvi- tai eläinlajien suojelun vuoksi tarpeen. Meri-Rastilan metsässä kalkkikallioilla esitetään kiellettäväksi kaikki liikkuminen kasvillisuusarvojen turvaamiseksi, sekä pyöräilyn sallimista vain merkityillä reiteillä edellä kuvattujen maaston kulumiseen liittyvien riskien vuoksi. Jalankulun rajoittaminen vain merkityille poluille rajoittaisi merkittävästi ja epätarkoituksenmukaisesti niin ikään jokaisenoikeuksiin kuuluvaa marjastus- ja sienestysoikeutta tilanteessa, jossa yksittäisen jalankulkijan aiheuttama kulumisriski polkujen ulkopuolella arvioidaan vähäisemmäksi kuin yksittäisen polkupyöräilijän.

Yksityishenkilö 2:

Itseään jatkuvasti Meri-Rastilan metsässä liikkuvaksi asukkaaksi kuvaileva henkilö kiittää kaupunkia korvaamattoman hienon alueen suojelusta. Hän pitää alueen nykytilaa erinomaisena ja katsoo, että luonnonsuojelualueen tulisi saada olla luonnon itsensä hoitama. Näin ollen hän toivoo alueelle mahdollisimman vähän toimenpiteitä, mikä säästäisi myös kaupungin varoja.

Vastine:

Hoito- ja käyttösuunnitelman vastaa hyvin yksityishenkilö 2:n toiveita, sillä alueelle ehdotetaan vieraslajien torjuntaa lukuun ottamatta varsin vähän luonnonhoidollisia tai ennallistamistoimenpiteitä. Suunnitelmasa esitetään lähinnä joidenkin norojen virtaaman luonnonmukaistamista

04.12.2024

hyvin vähäisin toimenpitein. Kulun ohjaaminen opastein tietyille reiteille vähentänee kulumista muualla.

Yksityishenkilö 3:

Yksityishenkilön 3 mielestä hoito- ja käyttösuunnitelmassa on jätetty huomioimatta riittävällä tarkkuudella useita virkistyskäytön kannalta oleellisia seikkoja. Hänen mukaansa rantaa mukaileva osuus suunnitelmasta luontopolusta pitäisi valaista. Toiseksi hän ehdottaa grillipaikan ympäristön rakentamista niin, että paikka olisi myös pyörätuolilla saavutettava. Kolmanneksi yksityishenkilö 3 ehdottaa alueella sijaitsevan kuntoilupisteen kunnostamista nykyisin rakennettavien kuntoilupisteiden tasoa vastaavaksi.

Lisäksi yksityishenkilön 3 mukaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei huomioida riittävästi alueen käyttöä varhaiskasvatuksen ja koulun oppimisympäristönä. Suunniteltu luonnonsuojelualue on Merilahden koulun lähimetsäalue.

Yksityishenkilö 3 toivoisi hoito- ja käyttösuunnitelmaan myös tietoa Meri-Rastilan nisäkkäistä, matelijoista ja sammakoista sekä niiden huomioimista.

Vastine:

Toivomus turvallisuuden huomioinnista on ymmärrettävä, mutta valaistuksen lisääminen lähellä rantaa kulkevalle reittisuudelle tai alueelle ylipäänsä vaarantaisi alueen luontoarvoja. Laaja osuus suunnitelmasta luonnonsuojelualueesta kuuluu lepakoille tärkeään alueeseen, ja lepakoista siippalajit karttavat valaistuja kohteita. Lisäksi valaistuksen lisääminen todennäköisesti heikentäisi monen ulkoilijan luontokokemusta. Monet luonnossa liikkujat odottavat luonnonsuojelualueilta kokemuksia koskemattomasta luonnosta, johon kuuluu myös keinovalaistuksen puuttuminen. Alueella liikkujilla on edelleen mahdollisuus kulkea myös hyvin turvallisesti valaistuja ulkoiluteitä pitkin.

Grillipaikan ympäristön rakentaminen pyörätuolilla liikkujalle saavutettavaksi on kannatettava ehdotus. Kannanoton perusteella ei ole mahdollista tietää, minkälaisia toimenpiteitä saavutettavuus edellyttäisi, mutta asia on syytä selvittää siinä yhteydessä, kun grillipaikan kunnostusta suunnitellaan. Jos saavutettavuuden parantaminen edellyttää paikalle johtavien, ennestään leveiden reittien muuttamista helpommin pyörätuolilla kuljettaviksi, asia saattaa olla vaikeaa toteuttaa maaston mäkisyyden takia. Sen sijaan grillin lähiympäristön tai varustuksen muuttaminen pyörätuolilla liikkuvalla sopivammaksi lienee helpommin toteutettavissa.

04.12.2024

Kuntoilupisteen varustelun ajanmukaistaminen on täysin mahdollista toteuttaa luonnonsuojelualueella, ja asia voidaan lisätä hoito- ja käyttösuunnitelmaan, vaikka se ei kuulu luonnon virkistyskäyttöä ohjaaviin tai kehittäviin toimenpiteisiin. Kuntoilupaiikkaa ei kuitenkaan voi laajentaa.

Luonnonsuojelualueiden käyttöön varhaiskasvatuksen ja koulun oppimisympäristöinä on syytä kiinnittää huomiota palvelurakenteiden tarkemmassa suunnittelussa. Lähtökohtaisesti Meri-Rastilaan suunniteltu uusi luontopolku ja grillipaikan uusiminen palvelevat myös päiväkotijä ja koululaisryhmiä. Luontopolun suunnitteluun voidaan osallistaa monia käyttäjäryhmiä mukaan lukien varhaiskasvattajia sekä koulujen opettajia ja oppilaita.

Helsingin luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien luontselvityksissä keskitytään tavallisesti sellaisiin luontotyyppeihin ja eliölajiin, joiden huomioiminen on todennäköisesti tärkeää alueen suunnittelussa. Lisäksi suunnitelmassa esitetään kootusti olemassa olevaa, kaupungin luontoseurannoista saatua sekä luontotietojärjestelmään ja Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi-portaaliin tallennettua tietoa. Selvitykset ja tietokannat ovat aina vajavaisia, eikä suunnittelualueen luonnosta ole tarkoitus tuottaa kokonaisuutena. Yksittäisiin lajeihin ei yleensä kiinnitetä huomiota, elleivät ne ole uhanalaisia, harvinaisia, lainsäädännön perusteella erityisesti huomioitavia tai haitallisia.

Meri-Rastilan suunnitellun luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa on selostettu nisäkkäiden esiintymistä ja vaatimuksia lepakoitten osalta. Muiden erityistä huomiota vaativien nisäkkäiden, matelijoiden ja sammakkoeläinten havainnoista ei ole ollut tietoa käytössä. Niiden elintapojen ja Meri-Rastilan luonnon ominaispiirteiden perusteella ei olisi todennäköisesti tarvetta suunnitella niiden hyväksi selvästi erilaisia toimenpiteitä kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esitetty. Suunnitellulla luonnonsuojelualueella vauhdikas pyöräily voisi olla uhka maata pitkin liikkuville matelijoille ja sammakkoeläimille. Pyöräilyn rajaaminen tietyille poluille voi vähentää yliajojen riskiä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan lisättiin Vuosaari-Seuran ehdotuksen mukaisesti kaksi uutta pyörätelineen paikkaa, yksi alueen pohjoisreunalle ja yksi itäreunalle. Telineet on merkitty kuvan 6-1 karttaan ja niiden kustannukset on huomioitu kustannusarviossa.

Vuosaari-Seuran kannanottoon liittyen hoito- ja käyttösuunnitelman luvun 6 Virkistyskäytön suunnitelma alkuun tehtiin lisäys, jolla halutaan varmistaa keinovalaistuksen säilyttäminen nykyisessä laajuudessaan: "Luonnonsuojelualueelle ei lisätä keinovalaistusta nykyisin valaistujen

ulkoiluteiden ulkopuolelle”. Lisäksi suunnitelmaan tehtiin samaan kohtaan lisäys, jolla pyritään edistämään ulkoiluteille lepakkoystävällisempiä valaistusvaihtoehtoja: ”Kun ulkoiluteiden valaistusta uusitaan, käytetään lepakoiden valoarkuuden huomioivia valaisinmalleja ja/tai punaisia lamppeja tai muita lepakoiden kannalta nykyistä parempia valaistusratkaisuja”.

MTBCF ja yksityishenkilö 1 totesivat kannanotoissaan, että hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa ei esitetty riittäviä perusteita maastopyöräilyrajoitukselle. Tämä puute korjattiin lisäämällä lukuun 3 Uhkatekijät lause ”lisääntyessään maastopyöräily voi leventää ja syventää polkuja sekä heikentää norojen luonnontilaisuutta”. Maastopyöräily lisättiin saman luvun uhkataulukon arvioiden sen uhkaavan alueen luontoarvoja yhdestä viiteen vuoden sisällä voimakkuudeltaan keskivakavasti, mikä tarkoittaa merkittäviä muutoksia tai yksipuolistumista luontotyypeissä tai lajistossa. Myös lukuun 5 Virkistyskäytön nykytila lisättiin arvio maastopyöräilyn osuudesta maaston kulumiseen: ”Maastopyöräily on kuluttanut eniten ajettuja polkuja näkyvästi”.

MTBCF:n kannanottoonsa liittämää polkukarttaa apuna käyttäen ja maastosuunnittelun pohjalta hoito- ja käyttösuunnitelmaan lisättiin kaikille alueella liikkujille sallittua, maastoon ja opasteisiin merkittävää polkuverkostoa, jolla pyöräilyn ei katsota aiheuttavan lisähaittaa luonnolle. Kielletyiksi jätettiin pääasiassa kallioilla ja soistumissa kulkevia polkuja. Kaikki sallituiksi osoitettavat polut on merkitty suunnitelman luvun 6.1 Virkistyskäytön ohjaus ja palvelurakenteet karttaan 6-1, ja tekstiä on muutettu vastaavasti. Polkujen kunnostuskustannuksia on korotettu 10 000 eurolla ja niiden kunnossapitokustannukset kaksinkertaistettu kustannusarvioon muutoksen perusteella.

Yksityishenkilön 3 kannanoton perusteella hoito- ja käyttösuunnitelman lukuun 6.1 Virkistyskäytön ohjaus ja palvelurakenteet lisättiin maininta selvityksestä koskien grillipaikan uusimista pyörätuolilla liikkuville saatavuttavaksi. Samaan lukuun lisättiin mahdollisuus uusia kuntoilupaikan välineistöä.

Yleisötilaisuudessa esitetyn kommentin perusteella hoito- ja käyttösuunnitelmaan lisättiin lukuun 4.2 Vieraslajien torjunta jättipalsamin torjunta suojeltavaksi esitetyn alueen pohjoispuolella.

Toimivalta

Hallintosäännön 16 luvun 2 §:n 1 momentin kohdan 12 mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto tekee esityksen kaupunginhallitukselle sellaisissa jaoston toimialaan liittyvissä asioissa, jotka kuuluvat

kaupunginhallituksen tai valtuuston toimivaltaan. Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Luonnonsuojelualueen raja
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Lainhuutotodistukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kannanottajat

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2